

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Bachelor of Education Program Evaluation Kamphaeng Phet Rajabhat
University

วชิระ วิชชวรนนท์*

Wachira Witchuworanan

ภัทวรรณ ไชยภักดิ์**

Pattawan Chaiyaphak

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 967 คน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบบังเอิญ และอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 70 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และผู้ใช้บัณฑิตหรือครูพี่เลี้ยง จำนวน 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สำหรับนักศึกษา จำนวน 11 ฉบับ จำแนกตามสาขาวิชา แบบประเมินหลักสูตรสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ประจำ จำนวน 11 ฉบับ จำแนกตามหลักสูตร และแบบประเมินสำหรับผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 1 ฉบับ ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1. ด้านบริบท ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมีข้อเสนอแนะในเรื่องของการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้วิชาเฉพาะด้าน ในการกำหนดให้ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการคิดค้นหาข้อเท็จจริงทำความเข้าใจและการประเมินข้อมูลสารสนเทศ 2. ด้านปัจจัยนำเข้า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมีข้อเสนอแนะจากนักศึกษาในเรื่องจำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำสาขาวิชามีน้อย จำนวนของอุปกรณ์สื่อดิจิทัลและห้องปฏิบัติการที่มีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ประจำ เรื่องการกำหนดรายวิชา บางรายวิทยายังเห็นว่ามีมีการนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย รวมไปถึงจำนวนสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ หนังสือหรือแหล่งค้นคว้าของคณะยังมีไม่เพียงพอ 3. ด้านกระบวนการความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมีข้อเสนอแนะในเรื่องของกิจกรรมพัฒนานักศึกษายังไม่ส่งเสริมผู้เรียนในเรื่องของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การจัดตารางนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการนิเทศติดตาม ควรมีการกำกับติดตามการนิเทศนักศึกษาของอาจารย์ให้เป็นระบบ ซึ่งส่วนใหญ่จะพบปัญหาเรื่องของการนิเทศไม่ครบถ้วนทุกโรงเรียน รวมไปถึงการติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะการกำหนดมาตรการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนจากโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา รวมไปถึงการจัดกิจกรรมการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยังไม่ให้ประโยชน์แก่นักศึกษาเท่าที่ควร 4. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแต่มีข้อเสนอแนะจากผู้ใช้บัณฑิตที่ต้องการให้หลักสูตรพัฒนานักศึกษาเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความตรงต่อเวลา ความรอบรู้ด้านวิชาชีพครู วิชาเฉพาะสาขาที่ได้รับผิดชอบและความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง ความสามารถคิดอย่างมีเหตุผลและสามารถวิเคราะห์

*อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

**นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สังเคราะห์และประเมินความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ได้ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อการปฏิบัติงานการตัดสินใจ หรือใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ และสถิติ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่สอนโดยมีการบูรณาการที่หลากหลาย

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร

ABSTARCT

This study aims to evaluate the curriculum of bachelor of education, Kamphaeng Phet Rajabhat University on context, input, process and outcome. The researcher used evaluation model of CIPP model by Danial Stufflebeam. The collected data are from 967 fifth year students in bachelor of education selected by randomly sampling. 70 lecturers and course lecturers, 256 stakeholders and mentoring teachers are specifically selected as the research samples. The research tools include curriculum assessment for lectures and students of each major, and curriculum assessment for the stakeholders and the mentor teachers. The results were as follows : 1. Context : Comment is at high level. There are suggestions on the issue of standards of learning specific subjects. To allow the students to have the ability to think for facts. Understanding and evaluating information. 2. Input : The result is at high level. There are suggestions in the number of students and faculty advisors are few disciplines. Number of audio-visual equipment and a laboratory was not enough to meet demand. Feedback from teachers, curriculum and faculty. The courses schedule Some of the courses that are used less useful. The total number of learning support. Books or resources of the still insufficient. 3. Process : They agreed in high level. They commented about suggestions in the development of activities to promote student learning in terms of creativity. Teachers scheduling supervising student teachers. And supervision there should be a monitoring and supervision of student teachers into the system. This is mainly a problem of supervision is not complete school. Including monitoring of teachers. There should be a follow-up is ongoing Determining remedial measures that reflect feedback from the schools as teachers of students. Including student orientation activities before teachers. Students also benefit as they should. 4. Output : The result is at high level. There are also the comments from stakeholders want to graduate students, curriculum development, increase in punctuality. Aware of the Teaching Profession Specific areas of responsibility and have a general knowledge widely. The ability to analyze and think rationally. Evaluate and synthesize knowledge to be applied appropriately. Emotional Maturity The situation can be different The ability to analyze quantitative data for operational decision making and, athematical and statistical techniques and the ability to manage learning in the majors that are taught by integrating diverse.

Keyword : Program Evaluation

ความเป็นและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาหลักสูตรนั้น ควรที่จะมีการประเมินหลักสูตรอยู่ตลอดเวลาเพราะผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าหลักสูตรควรปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิภาพในส่วนใดบ้างนอกจากนี้จากการประเมินหลักสูตรจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงปัญหา และแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรเป็นประโยชน์ในการบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพได้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดโดยใช้ผลจากการวัดแ่งมุ่มต่างๆ ของสิ่งที่ประเมิน เพื่อนำมาพิจารณาาร่วมกันและผลของการประเมินหลักสูตรนั้น นอกจากจะทำให้ทราบคุณภาพของหลักสูตรแล้วยังช่วยให้ทราบถึงจุดบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรจะใช้หลักสูตรต่อไปหรือไม่ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2532 , หน้า 25)

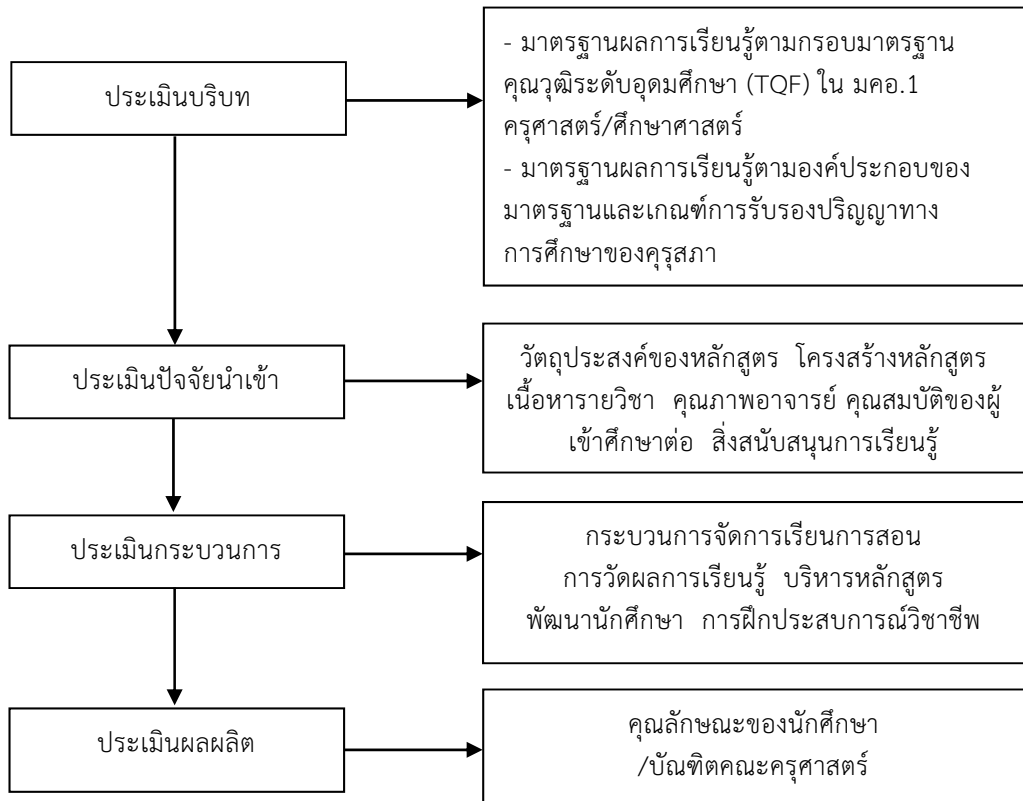
จากความสำคัญของการประเมินหลักสูตร สรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญ และถ้าจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติหรือบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการในเรื่องนี้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการผลิตบัณฑิตครูให้มีคุณสมบัติที่พร้อมในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม และเพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์และข้อดีข้อด้อยของหลักสูตร และวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในการประเมินหลักสูตร คือ การนำรูปแบบการประเมินตามแนวคิดของแดเนียล สตัฟเฟิลบีม คือการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ตามรูปแบบของ CIPP Model เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งใช้หลักสูตรนี้โดยตรงจึงต้องการที่จะประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เพื่อให้ทราบสภาพของหลักสูตรโดยรวม ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือตลอดจนผลการประเมินหลักสูตรนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบการประเมิน

กรอบการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตามแนวทางการประเมิน CIPP Model ของ Danial Stufflebeam

จุดมุ่งหมายของการประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. การประเมินด้านบริบท	-มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) ใน มคอ.1 -หลักสูตร/ศึกษาศาสตร์ -มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของมาตรฐานและเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษาของคุรุสภา	-อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร -อาจารย์ประจำหลักสูตร -อาจารย์ผู้สอน	-แบบประเมินหลักสูตร -หลักสูตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	-ความถี่ -ร้อยละ -ค่าเฉลี่ย -ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	-เกณฑ์มาตรฐาน -ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดย 4.50-5.00 อยู่ในระดับดีมาก 3.50-4.49 อยู่ในระดับดี 2.50-3.49 อยู่ในระดับปานกลาง 1.50-2.49 อยู่ในระดับน้อย 1.00-1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า	-วัตถุประสงค์ของหลักสูตร -โครงสร้างของหลักสูตร -เนื้อหาสาระรายวิชา -คุณลักษณะของอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน	-อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร -อาจารย์ประจำหลักสูตร -อาจารย์ผู้สอน -นักศึกษา	-แบบประเมินหลักสูตร -หลักสูตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	-ความถี่ -ร้อยละ -ค่าเฉลี่ย -ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	-เกณฑ์มาตรฐาน -ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดย 4.50-5.00 อยู่ในระดับดีมาก 3.50-4.49 อยู่ในระดับดี 2.50-3.49 อยู่ในระดับปานกลาง

จุดมุ่งหมายของการประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
	-การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาต่อ -สิ่งสนับสนุนและทรัพยากรการเรียนรู้				1.50-2.49 อยู่ในระดับน้อย 1.00-1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. การประเมินด้านกระบวนการ	-กระบวนการเรียนจัดการเรียนการสอน -กระบวนการวัดผลการเรียนรู้ -กระบวนการบริหารหลักสูตร -กระบวนการพัฒนานักศึกษา -กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	-อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร -อาจารย์ประจำหลักสูตร -อาจารย์ผู้สอน -นักศึกษา	-แบบประเมินหลักสูตร -ศาสตราจารย์ คณະ -ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	-ความถี่ -ร้อยละ -ค่าเฉลี่ย -ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	-เกณฑ์มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดย 4.50-5.00 อยู่ในระดับดีมาก 3.50-4.49 อยู่ในระดับดี 2.50-3.49 อยู่ในระดับปานกลาง 1.50-2.49 อยู่ในระดับน้อย 1.00-1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จุดมุ่งหมายของการประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
4.การประเมินด้านผลผลิต	-คุณลักษณะของนักศึกษา / บัณฑิตคณะครุศาสตร์	-อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร -อาจารย์ประจำหลักสูตร -อาจารย์ผู้สอน -นักศึกษา -ครูพี่เลี้ยง -ผู้ใช้นิติ	-แบบประเมินหลักสูตร -หลักสูตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	-ความถี่ -ร้อยละ -ค่าเฉลี่ย -ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	-เกณฑ์มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดย 4.50-5.00 อยู่ในระดับดีมาก 3.50-4.49 อยู่ในระดับดี 2.50-3.49 อยู่ในระดับปานกลาง 1.50-2.49 อยู่ในระดับน้อย 1.00-1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้รูปแบบการประเมินของ CIPP Model เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 จำนวน 130 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน

1,179 คน

- 2) อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร จำนวน 70 คน

- 3) ผู้ใช้บัณฑิตหรือครูพี่เลี้ยง จำนวน 264 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 3 กลุ่ม คือ

- 1) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ประกอบด้วย สาขาวิชาการประถมศึกษา และสาขาวิชาภาษาจีน และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ประกอบด้วย สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา และสาขาวิชาดนตรีศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 967 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ

- 2) อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จำนวน 70 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

- 3) ผู้ใช้บัณฑิตหรือครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 264 โรงเรียน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) และปลายเปิด จำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย

- 2.1 แบบประเมินสำหรับอาจารย์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าอาจารย์เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรมากที่สุด แบบประเมินจะประกอบด้วยการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านบริบท

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า

1.3 ด้านกระบวนการ

1.4 ด้านผลลัพธ์

- 2.2 แบบประเมินสำหรับนักศึกษา แบบประเมินจะประกอบด้วยการประเมิน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า

2.2 ด้านกระบวนการ

2.3 ด้านผลลัพธ์

- 2.3 แบบประเมินสำหรับผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งผู้ใช้บัณฑิตเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่รับเอาผลผลิตของหลักสูตรไปใช้ แบบประเมินจะประกอบด้วยการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านกระบวนการ

3.2 ด้านผลลัพธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 1,200 ฉบับในวันจัดกิจกรรมสัมมนาปลายภาคของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นที่ 1
- 2) แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานกับประธานหลักสูตรของแต่ละหลักสูตรในการเก็บข้อมูลงานวิจัยกำหนดวันที่และเวลาในการเข้าไปเก็บข้อมูล
- 3) แบบสอบถามสำหรับผู้บัณฑิตหรือครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยดำเนินการขอข้อมูลการสำรวจโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพคณะครุศาสตร์ และดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และส่วนหนึ่งกำหนดให้โรงเรียนส่งแบบสอบถามคืนในระยะเวลาที่ผู้วิจัยกำหนด

สรุปผลการวิจัย

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) ผู้วิจัยดำเนินการตามแนวคิดการประเมินของแดเนียล สตัฟเฟิลบีม (Daniel Stufflebeam) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตตามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบท ประกอบด้วย มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของมาตรฐานและเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษา มีข้อเสนอแนะในเรื่องของการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้เฉพาะด้าน ในการกำหนดให้ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและการประเมินข้อมูลสารสนเทศ ควรกำหนดประเด็นให้ชัดเจน และคำนึงถึงบริบทของแต่ละสาขาวิชาเฉพาะ รวมไปถึงการกำหนดเนื้อหาในรายวิชาชีพครูและวิชาชีพเฉพาะ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระรายวิชา ความเหมาะสมของอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ความเหมาะสมของคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และความเหมาะสมของสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะในเรื่องของการกำหนดรายวิชา บางรายวิชายังเห็นว่าการนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย รวมไปถึงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ หนังสือหรือแหล่งค้นคว้าของคณะยังไม่มีเพียงพอ อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ที่มีอยู่ มีปัญหาค่อนข้างบ่อย

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ

ผลการประเมินด้านกระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการวัดและประเมินผล กระบวนการบริหารหลักสูตร กระบวนการพัฒนานักศึกษา และกระบวนการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครู มีข้อเสนอแนะในเรื่องของกิจกรรมของหลักสูตรทั้งในและนอกห้องเรียนควรเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้าง การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักศึกษา การจัดตารางนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการนิเทศ ติดตาม ควรมีการกำกับติดตามการนิเทศนักศึกษาของอาจารย์ให้เป็นระบบ รวมไปถึงการกำหนดมาตรการ ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนจากโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา รวมไปถึง การจัดกิจกรรมการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยังไม่ให้ประโยชน์แก่นักศึกษา เท่าที่ควร

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับนักศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมิน พบว่า หลักสูตรยังไม่สามารถทำให้นักศึกษาเกิดผลลัพธ์ดังกล่าวได้ ได้แก่ ความสามารถในการวางแผน ความสามารถในการวินิจฉัยผู้เรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ความสามารถในการ ใช้ดุลยพินิจที่ดีในการประมวล แปลความหมายและเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาที่สอน และ ความ เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตตามความคิดเห็นของนักศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระรายวิชา ความ เหมาะสมของอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ความเหมาะสมของคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และ ความเหมาะสมของสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ผลการประเมิน พบว่า มีข้อเสนอแนะในเรื่องจำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ประจำสาขาวิชาที่มีจำนวนน้อย และไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา ทำให้ไม่สามารถดูแลนักศึกษาได้ อย่างทั่วถึง รวมไปถึงปัญหาของห้องเรียนที่ไม่เหมาะสมกับสภาพอากาศ จำนวนของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ที่มี น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน นักศึกษายังยัง ต้อง ใช้ของส่วนกลางที่จัดโดยมหาวิทยาลัยร่วมกับคณะอื่น

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ

ผลการประเมินด้านกระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการวัด และประเมินผล กระบวนการบริหารหลักสูตร กระบวนการพัฒนานักศึกษา และกระบวนการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ผลการประเมิน พบว่า มีข้อเสนอแนะในเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนการสอนบางรายวิชาไม่ได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ และกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในเรื่องของการจัดตาราง นิเทศ พบว่า บางโรงเรียนไม่มีอาจารย์ไปนิเทศติดตามนักศึกษา และการเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษา ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเลือกโรงเรียนได้ตามควรสะดวกของนักศึกษาเอง

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับนักศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมิน พบว่า มีข้อเสนอแนะเรื่องอยากให้อาจารย์ผู้สอนเพิ่มวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ หลากหลาย และเหมาะสมกับการศึกษาแต่ละระดับ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในอนาคตได้

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยผู้ใช้บัณฑิต ผลการประเมินพบว่า มีบางประเด็นที่ยังเห็นว่าควรมีการพัฒนาและให้ความสำคัญให้มากขึ้น ได้แก่ การจัดตารางนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการนิเทศติดตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะพบปัญหาเรื่องของการนิเทศไม่ครบถ้วนทุกโรงเรียน รวมไปถึงการติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษา ผลการประเมินพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่ายังต้องการให้หลักสูตรมีการพัฒนานักศึกษาเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่องความตรงต่อเวลา การพัฒนาความรู้ด้านวิชาชีพครู วิชาที่ได้รับผิดชอบและความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง พัฒนาความสามารถคิดอย่างมีเหตุผลและสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม พัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถควบคุมสถานการณ์ต่างๆได้ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อการปฏิบัติงานการตัดสินใจ หรือใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ และสถิติ และรวมไปถึงการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่สอนโดยมีการบูรณาการที่หลากหลาย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยด้านบริบท พบว่า การกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้วิชาเฉพาะด้าน ในการกำหนดให้ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและการประเมินข้อมูลสารสนเทศ ควรกำหนดประเด็นให้ชัดเจน และคำนึงถึงบริบทของแต่ละสาขาวิชาเฉพาะ รวมไปถึงการกำหนดเนื้อหาในรายวิชาชีพครูและวิชาชีพเฉพาะ เนื่องจากจุดเน้นในแต่ละสาขาวิชามีความแตกต่างกัน การกำหนดประเด็นเรื่องของความสามารถในด้านต่างๆนั้น จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของแต่ละสาขาวิชาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อภิรักษ์ วงศ์รัตนชัย (2548) ที่กล่าวว่า ควรมีการกำหนดจุดประสงค์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรให้ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสาขาวิชา

2. จากผลการวิจัยด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า เนื้อหาสาระรายวิชาส่วนใหญ่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก แต่ยังมีบางวิชาที่คิดว่าไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เลย ซึ่งดูจากรายวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในแต่ละสาขาวิชา มีจำนวนค่อนข้างมาก และบางรายวิชานักศึกษาไม่ได้เลือกเรียนตามความต้องการของตนเอง อีกทั้งยังไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากรายวิชานั้นไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ วิณา วโรตมะวิญญู (2546) ประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้รูปแบบซิปในการประเมิน (CIPP MODEL) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ บริบทของหลักสูตร ความเหมาะสมของหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และผลผลิตของหลักสูตร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบันและสามารถนำไปปฏิบัติจริงในระดับมาก เนื้อหาส่วนใหญ่มีความเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาในการศึกษา 2-3 ปี การปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับ อนุชัย ตั้งศุภพรชัย (2546) การประเมินด้านบริบท ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระรายวิชาพบว่า ควรมีการเพิ่มหรือปรับเปลี่ยนรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3. จากผลการวิจัยด้านกระบวนการของหลักสูตร พบว่า กระบวนการพัฒนานักศึกษาควรมีการพัฒนา กิจกรรมของหลักสูตรทั้งในและนอกห้องเรียนที่เสริมสร้างการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักศึกษา เนื่องจากที่ผ่านมา กิจกรรมของหลักสูตรที่จัดขึ้นยังไม่เน้นไปที่การพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการคิดมากเท่าที่ควร ซึ่งการจัดการเรียน การสอนในศตวรรษที่ 21 นั้นต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด การจัดตารางงานเทศน์ศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู และการนิเทศติดตาม ควรมีการกำกับติดตามการนิเทศนักศึกษาของอาจารย์ให้เป็นระบบ ซึ่งส่วน ใหญ่จะพบปัญหาเรื่องของการนิเทศไม่ครบถ้วนทุกโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่นอกเขตความรับผิดชอบ ของคณะและมีระยะทางไกลเกินไป รวมไปถึงการติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรมีการติดตามผล อย่างต่อเนื่องเป็นระยะ เพราะหากเกิดปัญหาในระหว่างที่นักศึกษากำลังฝึกสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบจะได้รับ ทราบถึงปัญหาและแก้ไขได้อย่างทันทั่วทั้งที่ การกำหนดมาตรการการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนจาก โรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา อาจเป็นเพราะที่ผ่านมาข้อมูลย้อนกลับที่ได้จาก โรงเรียนนั้น มักไม่ถูกนำไปแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น รวมไปถึงการจัดกิจกรรมการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ยังไม่ให้ประโยชน์แก่นักศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากกิจกรรมการปฐมนิเทศที่จัดให้ นักศึกษาทุกปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่คือการให้นักศึกษานั่งฟังการบรรยายในประเด็นที่นักศึกษาเองก็ทราบอยู่แล้ว ควรมีการเพิ่มเติมในเรื่องที่นักศึกษาสามารถนำไปใช้ได้จริงในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งการ ประเมินหลักสูตรของ อนุชัย ตั้งศุภพรชัย (2546) กล่าวถึงการประเมินด้านกระบวนการพัฒนานักศึกษาใน หลักสูตร มีข้อเสนอแนะ ควรมีการพัฒนาด้านกิจกรรมนักศึกษามากกว่านี้ และการประเมินผลผลิตส่วนใหญ่ คุณลักษณะทั่วไปของบัณฑิต และคุณลักษณะวิชาชีพอยู่ในระดับมาก แต่ควรจัดเตรียมความพร้อมให้แก่ นักศึกษาที่กำลังจะจบ เช่น ภาวะการเป็นผู้นำ

4. จากผลการวิจัยด้านผลลัพธ์ พบว่า ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบ ยังไม่เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับนักศึกษา รวมไปถึงความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตต้องการให้หลักสูตรมี การพัฒนานักศึกษาเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่องความตรงต่อเวลา การพัฒนาความรู้ด้านวิชาชีพครู วิชาที่ได้ รับผิดชอบและความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง พัฒนาความสามารถคิดอย่างมีเหตุผลและสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม พัฒนาคุณลักษณะทางอารมณ์ สามารถควบคุม สถานการณ์ต่างๆได้ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อการปฏิบัติงานการตัดสินใจ หรือใช้ เทคนิคทางคณิตศาสตร์ และสถิติ รวมไปถึงการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่สอนโดยมี การบูรณาการที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ว่าการที่จะพัฒนานักศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายได้นั้น รายละเอียดของหลักสูตร กระบวนการพัฒนาที่ ทำให้นักศึกษาเกิดทักษะด้านต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับจุดมุ่งหมายและ ผลลัพธ์ด้านต่างๆ ของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ทุกหลักสูตรควรมีการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานหลักสูตรอย่างเร่งด่วน เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรในปีการศึกษาถัดไป ทั้งนี้ควรมีการประชุมร่วมกันกับทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. กรอบแนวคิดในการการวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย หรือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้ควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชานั้นๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยประเมินหลักสูตรทุกๆ ปี เพื่อให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาในด้านต่างๆและความเปลี่ยนแปลงในเรื่องการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ

2. ควรมีการวิจัยต่อยอดในเรื่องที่ควรพัฒนา เช่น กิจกรรมพัฒนานักศึกษา หรือกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อลีน เพรส.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2532). การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีณา วโรตมะวิชัย. (2546). การประเมินหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัย

เชียงใหม่. เชียงใหม่ : ภาควิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนุชัย ตั้งสุภพรชัย. (2546). การประเมินผลหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร พุทธศักราช 2539. กรุงเทพฯ : สาขาวิชา

บริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อภิรักษ์ วงศ์รัตนชัย. (2548). การประเมินหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชกรรมชุมชน

ของมหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.